

Kulttuurilautakunta 14.06.2022 § 34

§ 34

KAMU Espoon kaupunginmuseon kokoelmatilojen tarveselvitys

Valmistelijat / lisätiedot:
Sjövall Kaisa
Kela Riitta
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Kulttuurijohtaja Tommila Susanna

Kulttuurilautakunta hyväksyy Espoon kaupunginmuseon kokoelmatilojen tarveselvityksen liitteen mukaisesti. Kulttuurilautakunta pyytää jatkamaan neuvotteluja Juvan teollisuuskatu 15 sijaitsevien tilojen vuokraamiseksi, jolloin ensimmäisen vaiheen tilatarve tulisi ratkaistuksi.

Käsittely

Päätös

Kulttuurilautakunta:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

KAMU Espoon kaupunginmuseon kokoelmatiloiksi hankitaan vuokraamalla esinekokoelman säilyttämiseen, huoltamiseen ja yleisötyöhön soveltuvat säilytys- ja työtilat. Ensimmäisessä akuutissa väistövaiheessa korvataan uusilla tiloilla Juvan teollisuuskatu 11:n museokokoelmakäyttöön soveltumattomat tilat. Toisessa vaiheessa KAMUn tilatarve ratkaistaan kokonaisvaltaisesti hankkimalla yhtenäinen tila kokoelmien säilytys-, konservointi-, yleisötyö- ja perusnäyttelykäyttöön. KAMUn vaihtuvien näyttelyiden tilat oheistiloinen säilyvät WeeGeellä toisessakin vaiheessa.

Tarvittavien tilojen laajuus ensimmäisessä, eli väistövaiheessa on n. 1500 hym². Toisen vaiheen uudelleen kokoelma- ja yleisötyökeskuksen tilatarve on noin 5000 hym².

Tällä hetkellä sopivimmat ja varteenotettavimmat väistötilat ovat löytyneet Juvan teollisuuskatu 15:a. Kiinteistötunnus 49-81-6-1. Kaupunginosa 81 – Niipperi. Tontin pinta-ala on 8400 m² ja kaavanmukaista rakennusoikeutta on 5040 k-m². Kaavamerkintä T-1, Teollisuus- ja varastorakennusten korttelialue.

Asian käsittely päätöksenteossa ja aiempi selvitystyö

Espoon kaupunginmuseon kokoelmatilatarvetta yritettiin ratkaista vuonna 2014 laatimalla esiselvitys kokoelmakeskushankkeesta yhdessä Espoon modernin taiteen museon EMMAn kanssa. Tuossa yhteydessä KAMUn tilatarve jäi kuitenkin ratkaisematta.

Tilatarveselvitys uutta kokoelmakeskusta varten tehtiin vuosina 2017–2018. Se hyväksyttiin kulttuurilautakunnan kokouksessa 15.5.2018. Selvityksessä haettiin yhteistä kokoelmatilaa EMMAn kanssa. EMMAn toiminnasta vastaava EMMA-taidemuseosäätiö on ratkaissut tilatarpeen omalta osaltaan vuokraamalla itselleen uudet kokoelmatilat. KAMUn osalta asia on edelleen ratkaisematta ja kaupungin kulttuuriperintöomaisuuden riittävän hyvä hoito ja säilyvyys siten turvaamatta.

KAMU Espoon kaupunginmuseon kokoelmatilojen nykytilanne

KAMU Espoon kaupunginmuseon tehtävä on tutkia, säilyttää ja esitellä Espoon historiaa ja lähiympäristöä yhdessä kaupungin asukkaiden kanssa. Museo hoitaa myös alueellisen vastuumuseon kulttuuriympäristötehtäviä. Espoon kaupunginmuseon näyttelytoiminta tapahtuu varsin suurelta osin KAMUssa näyttelykeskus WeeGeellä. Lisäksi näyttelytoimintaa ylläpitävät Talomuseo Glims, Koulumuseo Lagstad, Huvilamuseo Villa Rulludd ja Saaristomuseo Pentala.

Espoon kaupunginmuseon kokoelmat koostuvat esineistä ja valokuva-, arkisto- ja dokumenttiaineistoista, joista pieni osa on kerrallaan esillä ja pääosa säilytystiloissa.

Museon kokoelmatyö on lakisääteinen ja kansainvälisten sopimusten perusteella määrittyvä perusta museon koko toiminnalle (Museolaki, ICOM Museum Definition). Merkittävää espoolaista kulttuuriperintöä edustava museokokoelma on keskeinen osa yhteistä espoolaista omaisuutta ja kollektiivista muistia, jonka säilyminen on varmistettava. Kokoelmien hoito edellyttää asianmukaisia huolto-, käsittely- ja säilytystiloja. Esinekokoelmia tulee säilyttää tiloissa, jotka soveltuvat kyseiseen toimintaan valo-, lämpö-, ilmankosteus- ja puhtausolosuhteiltaan. Kokoelmien huolto, kuvaus ja järjestely vaativat tilaa varsinaisen säilyttämisen lisäksi.

Espoon kaupunginmuseolla on tällä hetkellä kaksi kokoelmatilaa (Juvanmalmilla osoitteessa Juvan teollisuuskatu 11 ja Kauklahdessa osoitteessa Hyttimestarinkuja 9), joiden yhteispinta-ala on noin 3285 m². Arkisto, valokuvakokoelmat ja kirjasto ovat WeeGeellä. Juvanmalmin tiloissa säilytetään esimerkiksi suuria maatalouskoneita ja muuta suurikokoista esineistöä. Kosteuden ja lämpötilan säätelyn mahdollistavissa Kauklahden tiloissa säilytetään tekstiilikokoelmia, huonekaluja ja herkempiä museoesineitä, joiden säilytysolosuhteisiin täytyy kiinnittää erityistä huomiota.

Nykyinen Juvanmalmin säilytystila on todettu kokoelmatiloiksi sopimattomaksi. Nykyisissä olosuhteissa kulttuuriperintöä vaurioituu, jopa tuhoutuu peruuttamattomasti. Kosteus- ja lämpöolosuhteiden hallinta on tiloissa mahdotonta, koska lämpö ja kosteus haihtuvat kattorakenteisiin. Tila on talvella kylmyytensä vuoksi epäterveellinen. Kattoikkunat vuotavat ja valo-olosuhteita ei niin ikään pysty tiloissa hallitsemaan. Katon rajassa olevat putket ja valaisimet keräävät pölyä ja likaa. Tila on todettu soveltumattomaksi myös henkilökunnan työtilana. Tiloista eroon pääseminen on akuutti tarve, joka pitää ratkaista mahdollisimman pian. Kokoelmien hallinta on erittäin hankalaa tilojen epäkäytännöllisyyden vuoksi. Lisäksi kokoelmatilojen jakautuminen eri toimipisteisiin aiheuttaa paitsi logistisia kustannuksia, myös vaurioitumisriskin esineistön liikuttelun vuoksi.

Juvanmalmin tila otettiin vuonna 2011 kiireellisesti käyttöön, kun

edeltävissä säilytystiloissa havaittiin vakava kosteusvaurio. Niiden ajateltiin tuolloin olevan väliaikaiset. Tilan kustannukset ovat laatuun nähden korkeat. Kaupunginmuseo maksaa nykyisistä sekä Juvanmalmin että Kaukalahden kokoelmatiloista korkeaa vuokraa (388 178,4 €) tilojen kuntoon nähden. Vuonna 2020 ylläpitokustannuksia maksettiin Kaukalahden ja Juvanmalmin osalta 40 017 €. Kaukalahden tilojen vanhemman osan lämpöhukka on valtava, mistä aiheutuvat kustannukset tulevat nousemaan entisestään sähkön hinnan noustessa. Juvanmalmin kokonaiskustannukset vuonna 2019 olivat: vuokra 158 709,6 € ja käyttökustannukset 8525 €. Vuokra 9 € / m².

Kaupunginmuseon kokoelmatilat ovat ahtaita ja esineturvallisuus sekä esineiden käytettävyys kärsivät nykyisissä olosuhteissa varsinkin Juvanmalmin tiloissa. Museolla ei ole riittäviä tiloja kokoelmien hoitoon, käsittelyyn, tutkimukseen tai valokuvaukseen. Näiden lisäksi puuttuvat tilat kuntalaisten kanssa tehtävään yhteistyöhön esinekeräysten kanssa. Espoo-tarina ohjaa kaupungin toimijoita kuntalaisten osallistamistyöhön, mutta KAMUn tilat eivät mahdollista yleisötyötä tällä hetkellä museon toivomalla ja Espoo-tarinan velvoittamalla tavalla.

KAMU Espoon kaupunginmuseon kokoelmatilojen tilatarve

Kaupungin omaisuuden ja kulttuuriperinnön säilyttämisen turvaamiseksi museo tarvitsee riittävän kokoiset museaaliset vaatimukset täyttävät säilytystilat.

Ensimmäisessä vaiheessa ratkaistavan Juvanmalmin korvaavan museoesineiden säilytystilan tulee olla valo-, lämpö-, ilmankosteus- ja puhtausolosuhteiltaan riittävästi säädetyjä esinekeräysten tarpeisiin. Säilytystilan tulee olla korkeaa lämmintä tilaa, jossa on tarpeeksi tilaa operoida nostimia ja siirrellä suuriakin esineitä. Tiloissa tulee olla huomioituina paloturvallisuus- ja murtosuojausasiat ja niiden tulee olla helposti siivottavat. Lisäksi tarvitaan lastauslaituri ja korkea haalausovi. Tilassa ei saa olla kattoikkunoita, välkkyviä sähkövaloja tai tate-putkia kokoelmien yläpuolella.

Oman ydintoiminnan lisäksi museo tekee yhteistyötä ammattiopistojen, korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa tarjoamalla opintoihin vaadittavia harjoittelu- ja työpaikkoja. Espoon kaupunginmuseon nykyiset tilat eivät sovellu laajamittaiseen yhteistyöhön. Yleisötyötiloissa on myös huomioitava uudet palvelumuodot, jotta erilaiset vierailijat, asiantuntijat ja tutkijat voivat tutustua kokoelmiin.

Toisessa vaiheessa ratkaistava uudenlainen kokoelma- ja yleisötyökeskus yhdistää kokoelmatilojen lisäksi yleisötyötilat sekä perusnäyttelyn saman katon alle. Tällä kokonaisratkaisulla museo vastaa nykyaikaisen museotoiminnan vaatimuksiin pitkällä tähtäimellä. KAMUn WeeGeellä olevat varasto- ja arkistotilat ovat jatkossakin kaupunginmuseolle välttämättömät näyttelytoimintaan liittyen sekä kirjaston ja arkistojen aineistomäärän kasvaessa.

Museokokoelman muuttaminen on suuri työ, joka vaatii paljon työtä ja josta tulee kustannuksia. Tästä syystä kokoelmille tulee löytää toisessa vaiheessa pitkäikäiset ja toimivat tilat.

Aikataulu

Juvan teollisuuskatu 11:n korvaavat tilat (ensimmäinen vaihe) tulee löytää vuoden 2022 aikana, jotta korvaavat tilat voidaan ottaa käyttöön vuoden 2023 alussa.

Ensimmäisenä vaiheen jälkeen tulee alkaa suunnitella pysyvää toisen vaiheen laajempaa ratkaisua.

Juvanmalmin tiloissa on kuuden kuukauden irtisanomisaika.

Kustannusennusteet

Ensimmäinen vaihe:
Vuokra n. 160 000 €/v
Ostopalvelut n. 9000 €/v

Päätöshistoria

Liitteet

1 Espoon kaupunginmuseon kokoelmatilat, tarveselvityslomake

Oheismateriaali

- Espoon kaupunginmuseon kokoelmatilat, alustavat tilaohjelmat ensimmäisestä ja toisesta vaiheesta

Tiedoksi